

Temat : Powtórzenie wiadomości o zdaniach złożonych współrzędnie .

1. Co to jest zdanie złożone?

ZDANIE ZŁOŻONE - zbudowane z dwóch lub więcej zdań składowych, ma zazwyczaj co najmniej dwa orzeczenia. Aby dokonać analizy zdania, należy:

- a) wskazać orzeczenia;
- b) ponumerować zdania składowe;
- c) określić relację między zdaniami składowymi, czy jest współrzędna, czy podrzędna;
- d) przedstawić na wykresie stosunek zdań składowych.

2. Typy zdań współrzędnie złożonych:

a) **łączone**

Wyrażają treści wzajemnie się uzupełniające . Treść pierwszego zdania łączy się z treścią zdania drugiego, najczęściej za pomocą spójników: **i, oraz, a, ani, ni**, jak również, **tudzież, zarazem, także lub łączą się bezspójnikowo** np.

Czytam książkę i słucham muzyki.

. 1 i 2

Wykres: _____ _____

1. zdanie składowe 2. zdanie składowe

Zdania leżą na tym samym poziomie, co pokazuje, że nie są od siebie zależne.

b) **rozłączne**

Wypowiedzenie złożone współrzędnie rozłączne rozpoznajemy po tym, że w zdaniach takich mówi się o czynnościach, które się wzajemnie wykluczają (nie mogą istnieć jednocześnie).

To znaczy, że wykonawca czynności może i wykonuje tylko jedną z nich.

Treść pierwszego zdania wyklucza treść zdania drugiego; najczęściej zdania składowe

połączone są spójnikami: **albo, lub, czy, bądź**, np.

. 1 2

. Czytam książkę albo słucham muzyki.

. 1 albo 2

Wykres: _____ < > _____

. 1. zdanie składowe 2. zdanie składowe

c) **przeciwstawne**

Wypowiedzenie złożone współrzędnie przeciwstawne rozpoznajemy po tym, że treści zdań przeciwstawiają się sobie. Oznacza to, że mogą być w nich przeciwstawione różne osoby, cechy czy czynności.

Treść pierwszego zdania przeciwstawia się treści zdania drugiego.

Najczęściej zdania składowe są połączone spójnikami: **ale, lecz, a, jednak, zaś, natomiast**

. 1 2

Nauczyłam się, ale dostałam dwójkę.

. 1 ale 2

Wykres: _____ > < _____

1. zdanie składowe 2. zdanie składowe

Strzałki rysowane „do siebie” uwydatniają przeciwstawność znaczeniową zdań składowych.

d) **wynikowe –**

Wypowiedzenie złożone współrzędnie wynikowe rozpoznajemy po tym, że treść zdania drugiego wynika z treści zdania pierwszego.

W tego typu zdaniach zdania składowe najczęściej są połączone spójnikami: **więc, zatem, toteż, dlatego**, np.

. 1 2

Nauczyłam się, więc dostałam piątkę.

. 1 więc 2

Wykres: _____ > > _____

. 1. zdanie składowe 2. zdanie składowe

Uwaga!

- Zdania złożone współrzędnie nie muszą być połączone spójnikiem. Mówimy wówczas o łączności bezpośredniej.
- Przecinka nie stawiamy przed spójnikami: i, oraz, albo, lub, ni, ani, bądź, tudzież,!!! z wyjątkiem sytuacji, w których dany spójnik się powtarza, np.

Albo wybiorę się na spacer, albo pójdę do kina.

- Pamiętaj, że wykresy zdań składowych w zdaniu złożonym współrzędnie należy rysować na tym samym poziomie!